

Rondetafelgesprek Toekomstscenario kind en gezinsbescherming

5 februari 2025

Position Paper

Hoofdpijnen

We roepen u op om met de Voorjaarsnota 500 miljoen euro incidenteel beschikbaar te stellen voor de periode 2026 tot en met 2030 voor de transitie naar het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, want:

- In het huidige stelsel krijgen gezinnen¹ waar de veiligheid in het geding is geen passende ondersteuning en bescherming;
- Terwijl in de proeftuinen van het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming een nieuwe werkwijze is ontwikkeld en beproefd, waardoor gezinnen zich beter gehoord en geholpen voelen en de inzet van gedwongen maatregelen meestal niet nodig is;
- Voor gemeenten is het Toekomstscenario van grote betekenis om, in lijn met de uitgangspunten van het decentrale stelsel, hun rol in de ondersteuning van gezinnen en het opgroeien van kinderen goed te kunnen invullen;
- Om deze werkwijze in het hele land beschikbaar te maken is aanpassing van het stelsel nodig, hiervoor is de ontwikkelrichting inmiddels bepaald en door het kabinet met u gedeeld²;
- Transitiemiddelen zijn nodig om deze stelselwijziging door te voeren en de beweging van het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming in de tussenliggende periode vast te houden;
- Zonder transitiemiddelen kan de stelselwijziging niet door gaan, terwijl terugvallen op het huidige disfunctionele stelsel geen optie is. Elk jaar dat het langer duurt voordat de transitie start, wordt slechter uit te leggen aan de cliënten en professionals.

1 Wanneer we het over gezinnen hebben bedoelen we gezinnen met en zonder kinderen. Het Toekomstscenario gaat over mensen van 0 tot 100+ jaar.

2 [Voortgangsbrief jeugd](#)

Wat houdt het programma Toekomstscenario kind en gezinsbescherming in?

Geweld in relaties en gezinnen is de meest voorkomende vorm van geweld. Dit heeft ernstige gevolgen voor de mensen die het treft, met bovendien het risico dat het patroon van geweld en onveiligheid van generatie op generatie wordt overgedragen. Het is onverteerbaar dat we niet in staat zijn de bescherming en ondersteuning te bieden die gezinnen nodig hebben. Te vaak zien hulpverleners zich genooddaakt om gedwongen maatregelen in te zetten, of zelfs jeugdigen uit huis te plaatsen. Ouders voelen zich onvoldoende gehoord en geholpen en hebben geen vertrouwen in de instanties, terwijl organisaties kampen met hoge werkdruk en personeelsverloop. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) spreekt van hardnekkige stelselproblematiek. Want binnen de huidige kaders is het voor hulpverleners maar ook voor gemeenten niet mogelijk om tot échte verbetering te komen.

Vanuit de breed gedragen overtuiging dat dit anders moet én kan, is in 2021 het ambitiedocument¹ Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming aan u aangeboden. Het scenario is een product van onderop, van mensen uit de uitvoeringspraktijk. Vanuit de intrinsieke motivatie om het beter te doen voor gezinnen, ontstonden daar vernieuwende ideeën en initiatieven. Daarna is de nieuwe werkwijze verder ontwikkeld en beproefd in proeftuinen. Inmiddels is gebleken dat in 90 tot 95% van de casussen uit de proeftuinen, de inzet van gedwongen maatregelen niet nodig is.

Verschillende werkwijzen

Werken aan veiligheid is maatwerk. Soms is direct ingrijpen noodzakelijk, maar in veel gevallen leidt overheidsingrijpen met dwang niet tot een beter lange termijn perspectief. We zien dat vanuit het verlangen om risico's tot nul terug te brengen, er een stelsel is ontstaan waarbij te veel gezinnen worden geconfronteerd met traumatiserende ingrepen in hun privélevens. Proeftuinen laten zien dat het voor deze gezinnen beter is als de hulpverlener niet met dwangmaatregelen repressief boven, maar steunend en verbindend naast de inwoner gaat staan. Dat betekent niet dat hulpverleners een afwachtende houding aannemen, maar dat zij juist initiatief nemen door gezinnen op te zoeken en (ongevraagd) hulp en ondersteuning te bieden. Door breed te kijken naar alle gezinsleden en naar

alle relevante leefdomeinen, worden daarbij niet alleen symptomen maar ook onderliggende oorzaken aangepakt. En door de hulpvraag van het gezin centraal te zetten, bijvoorbeeld door direct aan de slag te gaan met problematische schulden, lukt het beter om een samenwerkingsrelatie op te bouwen. Er wordt een langdurige vertrouwensband met het gezin opgebouwd met meer tijd om samen met het gezin te doorgronden wat er aan de hand is. Door zo te werken neemt de vrees voor de overheid die ingrijpt, en daarmee de weerstand, af. De nieuwe werkwijze betekent een intensivering van de begeleiding. Het lokale team blijft gedurende het gehele proces het vaste aanspreekpunt en waar nodig worden expertise en bevoegdheden van het regionale veiligheidsteam² toegevoegd. Als dat aan de orde is, heeft het gezin (tijdelijk) te maken met een vast duo. Dit regionale veiligheidsteam is de cruciale verandering ten opzichte van het huidige stelsel. Door in dit team de expertise en bevoegdheden van Veilig thuis, de Gecertificeerde instellingen en delen van de Raad voor de Kinderbescherming samen te voegen, worden gezinnen niet langer overgedragen van organisatie naar organisatie. En worden ze niet telkens opnieuw geconfronteerd met wachtlijsten, nieuwe gezichten, nieuwe intakes, nieuwe onderzoeken, nieuwe procedures enzovoorts.

Nieuwe werkwijze effectiever en efficiënter

Door zo te werken is er minder tijd nodig voor overdrachten van organisatie naar organisatie en voor onderzoeken en procedures voor gedwongen maatregelen. Onder gemeentelijke regie wordt deze tijdwinst benut voor intensivering van de ondersteuning en verschuift de inzet van hulpverleners van onderzoek en procedurele handelingen naar daadwerkelijke ondersteuning van het gezin.

Niet alleen de ouders voelen zich hiermee beter gehoord en geholpen, ook hulpverleners zien dat er beter recht wordt gedaan aan gezinnen. Veel hulpverleners willen daarom niet meer terug naar de oude werkwijze. De effectiviteit kunnen we ook afleiden uit de dalende inzet van gedwongen maatregelen. Uitzoemend zijn er naar verwachting ook effecten op macro niveau want onveiligheid veroorzaakt ook kosten als gevolg van schooluitval, uitval op het werk, een vlucht in criminaliteit enzovoorts. Op lange termijn zijn er bovendien positieve effecten te verwachten door het doorbreken van intergenerationele overdracht van geweld.

1 [Kamerbrief](#) 30 maart 2021

2 Regionaal veiligheidsteam is een werktitel

Wat is nodig voor de implementatie

Binnenkort is er vier jaar verstreken sinds u het ambitiedocument is aangeboden. In die vier jaar hebben gemeenten de stap naar voren gezet om de ondersteuning en bescherming voor gezinnen te verbeteren. Dat heeft zowel van de betrokken hulpverleners, uitvoeringsorganisaties als gemeenten veel moed en doorzettingsvermogen gevraagd. Met als mooi resultaat dat de nieuwe werkwijze met veel succes is ontwikkeld en beproefd. De ontwikkelrichting is inmiddels bepaald en met u gedeeld. Om de beweging die breed in het land leeft vast te houden, moet helder worden wanneer de wet in werking treedt en hoe het transitiepad er uit komt te zien. Zodat duidelijk wordt hoeveel tijd nog overbrugd moet worden. Wanneer de transitiemiddelen niet beschikbaar komen kan de stelselwijziging niet doorgaan, terwijl terugvallen op het huidige disfunctionele stelsel principieel gezien geen optie is. Elk jaar dat het langer duurt voordat de transitie start, wordt lastiger uit te leggen aan gezinnen en professionals. Er is immers een alternatief beschikbaar dat beter recht doet aan gezinnen, praktisch beter uitvoerbaar is en tot betere resultaten leidt. Wij verzoeken u daarom 500 miljoen incidentele middelen beschikbaar te stellen voor de transitie naar het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

januari 2025